

**Nicolai Lancicij E Societate Iesv Opvcvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Quod iuuentutem erudiamus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](#)

tyrum elegerunt, præsentim ex S. Benedicti sanctissimo Ordine: ex quo Sanctorum Catalogo adscriptos esse à Sede Apostolica, quindecim, mon. Ferd. imo sexdecim millia & sexcentos, scribunt di- 10 hist. sertè nobilissimi Historici, Abbas Tritheimus Ord. Præd. Benedictinus, & Ferdinandus de Castillo Do- Lc. 4. s. minicanus.

Denique bene scriptis S. Bernardus, explicatis illa verba Cantic. i. Nigra sum sed formosa. Non omne quod nigrum est, continuo deforme est. Nigredo (verbis cau/a) in papilla non dedecet. Et nigri quidam lapilli in ornamenti placent. Et nigri capilli candidi rutilibus etiam decorere augent & gratiam. Gestat Dei beneficio Societas nigra vestimenta, sed candidam & formosam conscientiam Deo exhibet. Nam tot verè scriptis Excellentissimus S.R. Imperij Princeps Dux in Olyka & Nevyiez Cancellarius Magni Ducatus Lithuaniae Albertus Stanislaus Radziwillius antiquæ pietatis & sapientiae Heros, & S. Ecclesiæ inexpugnabilis Defensor, ac bonorum omnium Patronus. Mensis Iulius copiosam messem adulta segete declinanti facili per Ignatum Loiolam Soc. Iesu Parentem collegit, qui tam vetus quam recens zizanum à Luther & Calvino profeminatum euellere mititur. Christiq; ac Ecclesie agrum lolio ac tribulis expurgare. Viget Religio ab ipso fundata incorruptione morum, integerima sanctitatem speculum politissimum, inuentum excounde & erudiende addicta pro gloria summi Numinis (quod unicum in votis semper fuerat Ignatio) spirituum bonorum incrementum Ecclesie horreum locupletans. Nec immerito veste nigra hec dilecta Iesu Societas tegitur: excipit nimurum liuide iustus inuidie, malevolorum, persecutionibus impetratur, absq; villâ integratissima ingenio iactura. Ipsi se degnant aduersari suisq; se telo conficiunt, immersi scelerum feculentia. Poteſt libere illud sapientissimi Regum Societas usurpare effatum: Nigra sum sed formosa, etiam fructuosa, & calo, & Ecclesia, & orbi viuendo, laboriosa meritis, formidolosa hostibus.

Sed cur peculiarem, ut alij Monachorum & Mendicantium Ordines, Habitum & cucullas non habemus?

Respondeo, quia Clerici sumus, pro talibus à Sede Apostolica recepti & approbati, & appellati à Concilio Trid. ideo communem toti Clericis vbiq; gentium elegimus, à quo cucullas gestari non decet, & veritum est in Ecclesiastis Canonibus. Audi Conciliū Aquisgranense sub Stephano Papa S. & Ludouico Pio Imperatore i. celebratum, id vetans quibusdam Clericis, & causam prohibitionis iustum adferens. Reprehensibilem & Ecclesiastica emendatione dignū apud plerosq; inleuisse compemimus vñsum, ed quod contra more Ecclesiasticum cucullas, quibus soli Monachis vietendum est, induant: cum vtique illorū habitus penitus usurpare non debeant, à quorum proposito quodammodo distat. Quia sicut indecens est, ut armā militaria more laicoru gestent, ita nimurum in honestum est, & valde indecorū, ut alterius propositi indumenta sibi imponant. Habitus

Lancij Opus. Tom. 2.

namā singulorum Ordinū idcirco in Ecclesia ab innicē discreti sunt, ut his vñs, cuius propositi sit gestans, vel in que professione Domino militet, liquido cognoscatur. Et quia huicmodi vñs nulla autoritate approbatus, sed potius ab his qui sanum sapienti, merito reprehenduntur, & repudiatur, oportet ut ab hinc ne fiat, penitus inhibitum sit.

Quocirca merito etiam Urbanus secundus ^{cap. manu} Papa statuit penam, quā subire debet Clericus ^{damus. 19} habitum monachalem gestans. Et Concilium Grat. dist. Gangrense Can. 12. relatum à Gratiano in De. 30. c. liquis creta, Monachos Eustatia nos anathemate fetit ^{vitorum.} qui pallii oblongis more philosophorum induit, eoque habitu quasi sanctitatis aut sapientiae nota gloriante & superbientes, ceteros Ecclesiasticos aspernabantur, & condemnabant eos, qui birris id est palliis breuioribus, quibus Clerici & Episc., ut patet ex S. Aug. & S. Greg. Tu. Aug. f. 50, ronensi & Palladio) vtebantur, & veste cōmuni, de diversi. & f. 52 ad. qualib; nostra Societas vitum, cōmuni cū Clericis, & f. 53 ad. frat. in. Siquis virorum, inquit Concil. putauerit Sancto cremo. propoſito, id est continentie conuenire, ut pallio ritatur, Gr. l. 2. tanquam ex eo iustitia habeat, & reprehendat & iudicet. hyst. c. 1. cet eos, qui cum reverentia birris vntuntur, vel alia veste Pallad. in communis que in vñs est, anathema sit, ut bene obseruat inter alios Alardus Gazetus insignis Co- mentator Cassiani, in notis, ad eius librum pri- mum caput septimum: in quo Cassianus instituta veterum Monachorum referens, narrat eos, birros, scilicet Clericales vester tanquam ambitionem quandam declinasse: Communem autem vester fuisse birrum, etiam apud Roman. ut ait Cælius Rhodiginus, Græci scribunt: & confir- mat libro quarto Martianus Historicus.

TERTIA ACCVSATIO.

Tertiò carpuntali Societate nostram, quod Instituti lucentutis se tam operose impediat. Ideoq; in Italia præsentim, magnos quodam Religionum Antistites scio, noltri hominibus imposuisse per contemptū agnominata (pedanti, questi pedantaria) vilium & ignobilium Praeceptorum & Magistrorum. Fatemur nos pro Christo factos esse Magistellos, ut isti vocant, & honori nobis ducimus talia à Césoribus nostris esse nobis imposta cognomina. Tum quia hac omnia Deo auctore facimus, qui inter alia, hoc quoque ministeriu S.P.N. Ignatio inspirauit à S. Sede Apostolica laudatū & approbatū, & multiplici fructu in S. Ecclesia commendatum, & ab Hæreticis Ecclesie hostibus improbatum: tum qui habemus in antiquissimis Sæctis huius institutionis exæpla, & equissimas rationes præclarè explicatas à nostro Ribad. tū in vita S. Ignatij, RIB. l. 3. c. 1. tum in Opus. de Societ. Instituto, tum à Suario. 24. Vit. & de Instit. Soc. c. 39. In primis certū est, ab ipso Ecclesiæ Christi exordio, viros sanctitatem & doctrina conspicuos, Suar. t. 4. de institutioni pueroru & adolescentium se impen- Rel. tr. toto disse. Nā Panthenus excellentissimus Philoso- lib. quinto. phus, Alex. Scholæ præfuit & Clem. Alexand. Origenis Praeceptor, & ipsem et Orig. Clemētis.

Bbb 3 suc-

successit, & socium sibi ad eam rem asciuit Era-
chlaum, virum sapientissimum, ut scribit Euse-
bius Cæsariensis. Protagenes quoque vir san-
ctitate & miraculis clarissimus, Scholam ape-
ruit scribendi, puerosque hac quasi esca ad
Christi cognitionem amoremque pellexit, vt
author est Theodoretus. S. Hieronymus ea san-
ctitate atque autoritate vir, inter maximas
easque grauissimas occupationes, quibus di-
stringebatur, assidue, pueram instituendi curam
sulcepit. Itaque ad Gaudentium epistolam op-
timis referat, præceptis scripsit, de Pacatula
Infantula educatione, & alteram ad Latam de
Institutione Filia. Et cum habaret in Berthle-
mundique oraculum esset, nonnullos nobilium
instituebat filios, & Poëtas, Historicos, & Ora-
tores, eis exponebat, vt eos hac ratione Christo
lucraretur, & scribit in eius vita Mariaeus Vi-
ctorius. S. Joannes Chrysostomus, scribit, quæ-
dam S. Apachoretam aperuisse ludum literariū
solitudine relicta, multoque tempore in eo, do-
cendo versatum esse. Idem fecit Patronus Bi-
licost in
Theatricus.
Baron. 10
not. Mart.
13. Aug.

Reg. breui. 292. *S.* Prudentio proprio hymno celebratus, & in
Romana Martyrologio repositus, primum fuit
Episcopus Brixinenus, in Germania: tum per-
gens Romanum venit Imolam, & scholam aper-
uit, multoque pueros docuit, quos iudex Eth-
nicus in eum stimulauit, ut ab eo poenas casti-
gationum, quibus ab illo affecti erant, repe-
rent. S. Basilius Monachorum in Oriente Dux

Institutor & Pater, cum questionem pro-
pulsisset, nunc quid conueniat, ut inter Frates Mo-
nachos, Magister sit puerorum secularium: huic
questioni ita responderit. Cum Apollonius dicerit:
Pater nolite ad iracundiam provocare filios vestros,
sed educate illos in disciplina & correptione Domini:
siqui eos adducunt, hac mente adducunt, & qui susci-
piunt, tales sunt, qui plenissime confidant, posse se eot
qui sibi adducuntur, in disciplina & correptione Do-
mini educare, seruetur, quia preceptum est à Domino:

qui dixit: Sinite parvulos venire ad me, talium enim est

regnum celorum. Et alio in loco idem S. Basilius,

non solum pueros, sed puellas etiam admitten-

das & separatis instituendas docet. Quorum

secundum, non viris, sed feminis relinquendu-

m est. *S.* Benedictus Monachorum in Occidente

eius vita. Parens, pueros in cœnobio suis educabat, in for-

matibusque ad pietatem: Ex hac disciplina prodi-

dierunt S. Placidus, S. Maurus, & alij. S. quoque

Gregorius Papa, Anglo pueros magna diligē-

tia conquiti iubebat, & in sui Ordinis cœnobio

aliisque educari. Et S. Thomas Aquinas qui

ferme septingentis annis S. Benedicto fuit po-

sterior, in Cassinensi PP. Benedictinorum cele-

bri Monasterio educatus fuit. Neque verò Mo-
nachii S. Benedicti pueros ad omnem tantum
virtutis laudem excolabant, sed etiam discipli-
nis, & omni scientiarum genere instruebant.
Nam & in Germania & in Gallia, & in Anglia, Christi
magna cum laude docuerunt, more Scholarum Huius
Societatis, & viros omnibus sacris & profanis moni-
scientiis exultos ac celeberrimos habuerunt. *A. 3. 4. 4*
Inter hos fuit Venerabilis Beda qui ante annos *890. & 910.*
prope nongentos floruit in Anglia, & ipse do-
cuit, & Scholæ presul. In eius postea locum *& 7.* *1. 1. 1.*
succedit Albinus Caroli Magni Praceptor, & *11. 1. 1.*
in locum Albini, Rabbanus Abbas Fuldeensis, *11. 1. 1.*
postea factus Archiepiscopus Moguntinus. Et *Pom. 1. 4.*
Monachi Benedictini habuerunt Collegia (quemadmodum nunc habet Societas) in qui-
bus docebant ea, quæ nunc nos docemus, ut vi-
dere est apud Trithemium celebrem Scripto-
rem & Abbatem Benedictinum. Quod adeo
visitatum fuit in S. Benedicti Cœnobio, ut scri-
bat F. Baldunus Moreau in Facula præfixa Hi-
storia & Regula S. Benedicti pagina 38. 39. Om-
nia cœnobia erant Gymnasia, & omnia Gymnasia
Cœnobia. Nusquam enim eo tempore per Germaniam,
Galliam, Italiam, & Angliam instituta litterarum
fuerunt Gymnasia: imo & aliquot post facili Acadé-
mie (vel ut aiunt) uniuersitas nonne illustre in omni
fere Occidentis Imperio fuerat incomparabile. Prater e-
num Ramanum, reuictissimum & Parisensem ac Papie-
sum nona, (utpote Caroli magni & Successorum eius
iussu, ope, & auctoritate fundata) in quibus Mono-
chi Benedictini primi fuere Professores, nullum in Hi-
storias aliud uniuersale legimus existisse studium.

Canonicis Regulares idem factitabant, ut si-
gnificatur in Concilio Aquisgranensi sub La-
douico Imperatore, tempore S. Stephani Pa-
pæ primi.

Patres Dominicanii statuerunt in suis Capi-
tulis generalibus, ut in omnibus partibus depa-
tarentur. Fratres ad munus docendi pueros in
scholis, & ipsis prædicandum, & ut eis fieret copia libelli, quem ad cum finem conscriberant,
ut scribit insignis eorum Historicus Ferdinandus
de Castro.

Ticini etiam publicum Gymnasium in Cœ-
nitu S. Augustini collocatum est: à cuius Or-
dinis viris disciplina omnes tradebantur, ut
quidam eius Ordinis Monachus scriptum reli-
quit. Et in Belgio ad hunc diem habent huma-
niorum studiorum usque ad Rheticam scho-
las. Vti & Præmonstratenses, tum alibitum in
Moravia & Bohemia. Et antiquiti Religiosi
habuerunt easdem in suis Monasteriis, ut patet
ex Concilio Gangreni. Verum enim est quod cap. 1.
dixit S. Chrysostomus: Cuius studium est doce-
re proximum, is non tam illi beneficet, quam sibi ipsi ma-
gnam mercedem parat, duplicit, augeatur lucro, dum
maiorem à Deo retributionem asequitur, & dum frar-
em docere aggregitur, docendo interim sibi ipsi me-
moriam eorumqua audiit, renuat. Ut murum non
sit,

S. Thomam Doctorem Angelicum docuimus, Actum ex charitate docendi alios, esse perfectiores, quam actum martyris, consideratum secundum propriam speciem adus. Et sane si aliqui Magistri proficiendi sunt iuuentuti erudiendae, maximè ad hæc mania sunt idonei Religiosi, quos magnopere commendat, & aptiores ad utilis docendum reddit, tum status perfectionis (in quo non sunt saeculares Magistri) tum domestica regularis disciplina, Superiorum vigilantiæ, & quotidiana inspectione manita (que in saecularibus Professoribus nullo obedientia voto subiectis suis Superioribus, esse nequit) tum assiduis preparandi lectiones Scholaribus proponendas & explicandas labor, ab omni otio, & etiagione & distractiōibus externis remotus, à Superioribus Religiosis eum quotidiū urgentibus, inunctus, in saecularibus Praceptoribus non videtur, tum vita religiosa quotidiana exempla, magna quām videantur in saecularibus, qui etsi relinent, non possunt ea edere; vt pote defituti a animi tranquillitate, quam saeculi negotia excludunt, adeo necessariā ad studia literarum, & ē temperatiā ac sobrietate, quæ in bonis Religiosis vigeat, & quandoque etiam castimonia quām ipse barbarus Philosopherus Auerroës cognovit pluriū valere ad acquirendas & adendas alīs Scientias. Accedit impedimentum saecularibus Praceptoribus ex sollicitudine fidua de lucris, stipendiis, & promotionibus altiora subiecta, & gradus, & de iuandis anguei vel affinitate iunctis, ideoque & de mulieris opibus (sine quarum desiderio & studio in statu saeculari non vivitur) de cura rei militaris, de alijsq[ue] honoribus, & opulis Sacerdotiis, & rebus similibus, à quibus infectandis Religiosi Magistri per seū condimunt status, & per Superiorum suorum panam prouidentiam sunt liberati. Ideoque vi expediti à vinculis saecularis status, & impensis, totos libere virtutum & scientiarum possunt impendere, in exemplū & virtutem discipolorum suorum, vt iij non tantum sibi, sed etiam probi euadant. Hanc ob causam, vt scribit S. Chrysostomus, Apostoli paucum antopere toni Ecclesia profuerunt docendo bene vivendo. Quid, inquit, eos magnos ostendit, apostoli signa (hoc est miracula) habebat. Quia eos non signa mirabiles efficerunt, multi enim demonia efficiebant, quia peccatores erant, nihil talerum sed puniti sunt. Verius pecuniarum contemplationis gloria despectus, ab omnibus vite buius negotiis, que si non habuissent, etiam si mortuos suscitassent, non solum nullos iuissent, sed etiam seductores stimati fuissent. Ideo sanctissimi & sapientissimi & doctissimi Ecclesiæ Prelates de recta puerum institutione solliciti in Concilio statuerunt, vt non nisi probis moribus & eruditione etati Magistri, Scholis præficerentur, ad intendam iuuentutem & quid docere debeant.

rent, præscripserunt; in Conciliis Lateranensi, & Tridentino, & Parisiensi, & Moguntino, & Trid. sub Alex. 3. p. t. & Mediolanensi, & in Canonibus, qui nomine sexta Synodi (que sexa est v. c. 18. & sub niuersalis & tercia Constantinopolitana) in quibusdam exemplaribus circumferentur, precipi- Innoc. 3. c. tur capite 5. vii Clerici scholas aperiant, & filios letarij c. 18. fidem admittant, & cum charitate doceant, Parisi. i. c. nisi illic pro suo labore, vel petant, vel acci- 30 & 1. c. piant, nisi liquido forte parentes ipsi sua sponte 12. Moys. offerant: memores illorum Danielis veborum, cap. 6. Qui ad insitiam erudiant multos, fulgebunt quasi stel- Trid. f. 23. la in perpetuas eternitates. Et Cardinales interpre- c. 18 & f. 5. tes Concilii Tridentini à Sede Apostolica de- cap. 11. putati, statuerunt autoritatem Sedis Apostolicae. Med. i. c. 24. Ante omnia in Seminario conducendus est Grammati- Dan. 12. 3. cus & Musica peritus, qui pueros insituum, quorum si Decisi. 23. reperiantur Iesuca, careris anteponuntur: Ceteri si ser. 15. in Cant. or. 2. nullus est tam crudelis, qui virtu vertat nobis, in Pascha, dum indigentes eleemosynis subleuamus, per nos & per nostros amicos, non debent etiam id improbare in nobis, quod alias doceamus, tum propter alias visitatates, qua redundant in bonu Ecclesiæ:rum quia vt ait S. Bernardus: Non mi- us pium est docere animum scientiam, quam præbere siam corpori. Quia vt scribit S. Nazianzenus: Do- trina & institutio, eius quoque qui altis alti, cibis est & alimento.

Sanè sapientissimi quoque Heroës, ipso rationis ductu doctos & probos suis experiuere quæsiere Magistros & Institutores. Ideo Philippus Macedonum Rex latatus eo tempore ibi natum Alexandrum filium, quo poterat ab aristotele tunc viuente honestis imbuī disci- plinis. Reges Persarum vt scribit Plato in Alci- Gelli. f. 9. ade, nato Principi vbique quæri iubebant in cap. 3. is dominis apertos Doctores & Rectores. Mat- Plato f. de nat. h. im Aurelium Imperatorem morti proximum ec maximè res mærore conficiabant, quod be- ret cui concrederet deheret Commodi filij Herod. l. 12. eruli institutionem. Peleus Rex Thessaliorum est hist. intra valde gauisus est ob aduentum in suū Re- Car. Steph. um Phoenicis, vt ab eo Achilles filius instrue- V. Phoenix. i. uit bonus artibus & moribus. Et Imperator Iul. Capit. Antoninus Pius ex Dalcide Græcia accepti- tol. in vita. aut Apollonium Philosophum, pro penitus

QVARTA ACCVSATIO.

Quidam in Regno Poloniae, dominant no-
strum in docendis humanioribus literis,
modum ac Methodum quo aiunt, ex quo diu-
tius in yna schola egregios detinere à nobis a-
257
Bbb.